

Interviu su laikraščio "Kauno diena" dizaino autore ir laikraščio vyr. dizainere Aušra Kupliauskaite.

Kokie vėjai nubloškė studijuoti į D.Britaniją?

Tiesiog traukė smalsumas pagyventi užsienyje, pamatyti kaip ten vyksta studijos ir kuo jos skiriasi nuo lietuviškų. Atrodė, kad Anglijoje yra didesnės karjeros perspektyvos. Sužinojusi apie Bedfordšyro universitetą, nusprendžiau pabandyti įstoti, nors tuo metu ruošiausi stoti ir į Vilniaus dailės akademiją. Gavusi atsakymą iš Britanijos, kad esu priimta, ilgai nebedvejojau ir pasirinkau Bedfordšyrą.

Kuo ypatingos buvo studijos Bedfordšyro universitete?

Manau, jos ypatingos tuo, kad buvo labai daug praktikos, dažnai kai kurias paskaitas atvažiuodavo dėstyti kviestiniai garsūs arba šiaip sėkmingai dirbantys dizaineriai, turėjome galimybę dirbti naujais Macintosh kompiuteriais, prireikus – pasiimti profesionalias fotokameras. Užduotys buvo originalios, nepamenu nei vienos nuobodžios. Kai kurie projektai – konkursiniai. Sėkmingai įvertintas dėstytojų, galėjai dalyvauti D&AD arba YCN konkursuose. Pats projektų vykdymas buvo gerai organizuotas, išmokome teisingai kritikuoti kitų darbus.

Kas paskatino sugrižti į Lietuvą?

Paskatino darbas – darydama diplominį darbą ("Kauno dienos" dizainą), žinojau, kad grįžusi dirbsiu vyriausiąja dizainere. Studijuodama Anglijoje supratau, kad iškilti ten yra tikrai sunku. Konkurencija be galo didelė, be to, ne paslaptis, kad britai sunkiai pripažįsta svetimšalius, ypač lietuvius dėl mūsų "geros" reputacijos. Pasvajoju apie magistrantūrą užsienyje, bet žinau, kad po studijų grįžčiau į Lietuvą, supratau, kad čia jaučiuosi geriausiai.

Kokia prasidėjo "Kauno dienos" atnaujinimo pradžia ir kokie buvo tikslai? Ar tai buvo konkursas?

Tai nebuvo konkursas. Grįžau į Lietuvą kalėdų atostogų ir prieš skrendant atgal labai susirgau, todėl skrydį teko atidėti. Kai pasveikau, likus kelioms dienoms iki skrydžio, atsitiktinai susipažinau su naujuoju "Diena Media News" (DMN) generaliniu direktorium. Jis tuo metu ieškojo dizainerio, pakeisiančio "Kauno dienos" senąjį dizainą, o aš kaip tik svarsčiau, kokią temą pasirinkti savo diplominiam darbui. Tad nutarėm, kad grįžusi į Angliją, pabandyčiau padaryti pora eskizinių variantų ir jei jie juos tenkins, imsiuos šito darbo. Pradžioje susirinkau senosios "Kauno dienos" pavyzdžius, su dėstytojų pagalba susidariau darbų planą ir kiekvieną plano pakopą atlikinėčiau per vieną ar kelias savaites, rodydama, aptardama ir atsiskaitydama už atliktą darbą su dėstytojais ir grupiokais. Pirmoji pakopa buvo tiesiog kitų laikraščių dizainų tyrinėjimas. Paskui sekė maketo kūrimas, šriftų paieška, stilių kūrimas, pirmo ir sekančių puslapių dizainas. Didžiausias tikslas buvo paversti laikraštį šiuolaikiniu, bet tuo pačiu pritaikytą labiau konservatyviems žmonėms.

Kaip sekėsi per atstumą bendrauti su užsakovu? Kokia Jums buvo suformuluota kūrybinė užduotis?

Del bendravimo internetu kilo šiek tiek sunkumų. Diskutuojant el. paštu kartais įvykdavo nesusipratimų, pvz., ne taip suprasdavome vieni kitų emocijas, kartais tekdavo inirtingai ginčytis, o tik paskui suvokti, kad abi pusės norėjom pasakyti tą patį. Išsiuntus padarytus darbus, norėjosi iškart gauti atsakymus ir "važiuoti" toliau, bet kai kada tų atsakymų tekdavo ilgai laukti, o tai versdavo jaudintis. Kai mus skyrė toks atstumas, streso buvo nemažai, o dažnai norėjosi padiskutuoti akis į akį. Susiskambindavome per "Skype", ryšys dažnai trūkinėdavo, redaktoriai su direktorium buvo vienoj vietoj, o aš kitoj, visi kartu vienas per kita kalba...Kartais buvo keblu.

Kas įtakojo naujosios laikraščio koncepcijos kūrimą? Kaip vyko kūrybinis procesas?

Pačią koncepciją – koks tai turėtų būti laikraštis, kokia tikslinė auditorija ir t.t. man pateikė redaktoriai kartu su direktoriumi. Manau, kad viso kūrybinio proceso metu turėjau kažkiek nusileisti DMN "žiuri", nes tai buvo pirmas mano tikras, rimtas darbas ir turėjau būti dėkinga už suteiktą galimybę jį daryti. Kiekvienai savo projekto plano pakopos peržiūrai atsiųsdavau sukurtų variantų, iš kurių jie rinkdavosi, tada mes diskutuodavome ar tikrai parinktas variantas yra tinkamiausias. Buvo puiku tai, kad kas savaitę tą patį aptardavau ir su dėstytojais, kurių nuomone dažnai palenkdamas ir užsakovus. Buvau visiškai atsidavusi tam darbui, nenorėjau daugiau nieko veikti, tik kurti. O kūryba vyko taip: tarp kalnų atspausdintų laikraščių pavyzdžių ir knygų ir užrašų gulėdavau lovoje, ant pilvo pasidėjus kompiuterį ir kurdavau, darydavau begalę variantų, kol ekrane pamatydavau tai, kas man tiko. Sutemus kompiuterį pasidėdavau šalia lovos, atsikėlusį ryte – vėl prie jo ir taip vėl iš naujo visą dieną. Nerūpėjo jokios pramogos, atrodė kad ir valgymui sugaištu per daug laiko. Kartais nuvažiuodavau į British Library paieškoti kažko naujo knygoje apie maketų kūrimą ir pan. Žinojau, kad ne kiekvienam studentui tenka galimybė gauti tokį svarbų rimtą pirmą projektą ir pretenduoti į vyriausiojo dizainerio pareigas, todėl, nors buvo sunku, su jauduliu laukiau projekto finišo ir grįžimo į Lietuvą.

Ar kuriant teko bendrauti ar konsultuotis ir su kitais dizaineriais?

Pirmiausia mano dėstytojai buvo autoritetingi dizaineriai. Pagrindinis, kurį išskirčiau, su kuriuo dažniausiai aptardavau darbus, buvo Noel Douglas (www.noeldouglas.net). Labai gerbiu jį už puikius patarimus, gebėjimą pasimetusį studentą bet kada nukreipti tinkama linkme. Be abejo, jo darbai kalba už save.

Pasisekė ir tai, kad jo draugas – laikraščio "The Guardian" meno direktorius. Jis buvo pakviestas pas mus vesti kelias paskaitas apie "The Guardian" dizaino atnaujinimą, kurios buvo labai naudingos. Pamačiau gaires, kaip turėtų vykti kūrybinis procesas. Vėliau su juo susipažinome ir kartais paklausdavau jo nuomos ar patarimo. Universitete bendravau ir su dėščiusiom "Kapitza" dizainerėm (www.kapitza.com), kuriančiomis šriftus, iliustracijas, knygų dizainą ir t.t. Buvo įdomu išgirsti jų karjeros istoriją ir patarimus apie darbą kompanijoje ir savo verslo kūrimą.

Kokie buvo iškilę didžiausi sunkumai kūrybiniame procese? Kiek tęsėsi darbas?

Darbas tęsėsi apie 4 mėnesius. Sunkiausia buvo tai, kad kūrybą varžė suformuluota kūrybinė užduotis ("creative brief") ir tas įsivaizduojamas skaitytojas, kuriam turėtų įtikti laikraščio dizainas. "Kauno dienos" skaitytojas – konservatyvių pažiūrų, todėl laikraštis negalėjo atrodyti

per daug iššaukiančiai. Jis pripratęs prie seno ir nenori per daug ryškių pasikeitimų. Radikalios naujovės galėjo skaitytoją atstumti. Turėjo išlikti kuo daugiau medžiagos skaitymui. Pirmasis puslapis buvo ypač kontroliuojamas, o ten norėjosi labiausiai pasireikšti. Kai kada tekdavo pripažinti, kad atsižvelgiant į tikslinę auditoriją mano variantai atrodydavo per daug iššaukiančiai, todėl jų buvo atsisakyta. Taip pat nesinorėjo kišti daug reklamų į pirmąjį puslapį, o to buvo reikalaujama.

Bet tuo pačiu juk tai buvo mano diplominis darbas ir dėstytojai iš manęs tikėjosi kažko labai išskirtinio, modernaus. Jie sakydavo: „Mūsų tikslas – kad baigę studijas, į dizaino pasaulį jūs įnešumėt kažką naujo, o ne darytumėt tai, ką kažkas jau daro“. Man labiausiai norėjosi pasireikšti maketo dizaine, o tai DMN buvo labiausiai ribojama. Tai buvo didžiausias sunkumas – priešprieša tarp to, ką aš norėjau daryti, ko iš manęs tikėjosi dėstytojai ir tarp to, ką turėjau daryti pagal sukurtą kūrybinę užduotį ir tikslinę grupę. Bet turėjau beveik visišką laisvę stiliaus detalių paieškai ir šriftams, tad pavyko padaryti tarpinį variantą.

Dar įstrigęs vienas įsimintinas sunkumas – kai sužinojau, kad ne aš, o lietuvių kompanija "Brandscape" turėjo daryti "Kauno dienos" logotipą, nors jau buvau pasiūlusi savąjį. Po ilgų ginčų buvo surengta apklausa ir mano logotipas laimėjo!

Labai sėkmingai parinkti laikraščio šriftai – kaip vyko jų paieška ir atranka?

Šriftų ieškojau tiesiog internete. Tai buvo maloniausia darbo dalis. Pagrindinį teksto šriftą – "Qiuosco" - radau svetainėje "Fontbureau" (www.fontbureau.com), iš kurios fontus užsisakinėja daugelis Amerikos laikraščių. Jis pasirodė modernus ir įdomus, be to, patiko, kad tinkamai pritaikytas riebus šriftas (bold) gali tikti ir labiau bulvariniam priedui, bet tuo pačiu neatrodys pigiai ir neskoningai. Dabar naudoju jį priedo "Šokoladas" antraštėms. Kitą šriftų šeimą – "Taz" – pasirinkau dėl grakštumo ir paprasto dailumo. Norėjau pagrindinį serifinį šriftą derinti su beserifiniu, o šitas ypač tiko. Labai patogu, kad "Taz" turi net 7 stilius, kuriais galima "žaisti".

Paskutinį šriftą parinkau antraštėms ir jo paieška užtruko ilgiausiai, niekaip negalėjau rasti tinkamo, reikėjo, kad jis būtų taupus vietai, ne per daug grubus, modernus. Nemokamas šriftas "Georgia" man pasirodė būtent toks. Nors jis lyginamas su "Times New Roman", "Georgia" "ascenderiai" ir "descenderiai" gana modernūs. Vis dėlto, šį šriftą labai noriu pakeisti, bet dar neradau tokio, dėl kurio būčiau tokia tikra, kaip dėl "Taz" ar "Qiuosco"...

Gal žinoma ar naujasis "Kauno dienos" dizainas turėjo įtakos laikraščio finansiniams rodikliams?

Tiesiogiai to tvirtinti negalima, bet naujas dizainas buvo svarbi viso laikraščio pertvarkymo dalis, davęs teigiamų rezultatų, kuriuos parodė atlikti tyrimai.

Kas šiandieniniame Europos (pasaulio) spaudos dizaino pasaulyje Jums labiausiai imponuoja?

Šiuo metu labiau domiuosi laikraščiais, tad galiu pasakyti kad Europoje jų dizainas vis labiau krypta į žurnalinį, dominuoja išstambintos detalės, išraiškingi šriftai, beveik visi laikraščiai išryškina svarbias detales tekste. Bet šiaip jų marga daugybė visai skirtingų ir atskirai gražių. Beveik kiekviena šalis turi savo stilių. Kaip sakė mano autoritetas "The Guardian" meno direktorius, jis nelabai žiūri tendencijų, tiesiog daro savo.

Kaip vertinate bendrą Lietuvos spaudinių dizaino lygį?

Manau, kad dauguma leidinių atrodo per daug konservatyviai, trūksta modernumo, atrodo, kad kai kurie leidėjai nemato užsienio spaudos dizaino naujovių arba tai jiems nerūpi. Trūksta šriftų įvairovės ir suvokimo, kad jie ne mažiau svarbi dizaino dalis nei kitos. Juk ne tik turiniu, bet ir išvaizda parodoma, koks tai leidinys. Dizainas – tai jo veidas, reprezentacija.

Ką galėtumėte patarti lietuviškų leidinių dizaineriams?

Daugiau laisvumo, subtilumo maketų dizaine, erdvės ir kruopštumo atrenkant leidiniui šriftus ir domėjimosi naujovėmis.

Kokia technika ir programomis dirbate?

Dirbu "Adobe CS" programų paketu – "Indesign", "Photoshop" ir "Illustrator", "Macintosh" kompiuteriu, o štai piešimas jau šiek tiek primirštas :)

Kiek svarbus Jums techninių ir kūrybinių žinių atnaujinimas?

Labai svarbus. Nuolat galvoju apie progresą. Labiausiai norėčiau patobulėti programose, o dizaino naujovėmis tenka domėtis neišvengiamai. Turbūt tai ne pasiteisinimas, bet šiuo metu nespėju nieko daugiau, nei darau. Mokyti, atlikinėti projektus, diskutuoti, vaikščioti po parodas... Svajoju skirti laiko vien mokslui, bet tai būtų prabanga.

Ar padeda kūryboje ir darbe muzika?

Šiaip muzika man labai svarbi, gera, mėgstama muzika įkvepia ir naujoms idėjoms. Bet kai ateina laikas darbui prie kompiuterio ir kuomet reikia labai susikaupti, mėgstu dirbti tyloje.

Kokie ateities planai?

Klausimas be atsakymo. Šiuo metu esu susikoncentravusi į dabartinį darbą, net neturiu laiko daugiau nieko planuoti, bet visada esu atvira įdomiems pasiūlymams.